

ANSELM KIEFER'İN NEO-EKSPRESYONİST TARZINDAKİ RESİMLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Serpil YAYMAN *

Öz

Neo-Ekspresyonizm, 20.yüzyılda figür resminde farklı biçimsel yaklaşımları ile öne çıkan bir akım olmuştur. Neo-Ekspresyonizm daha çok Almanya'da ve Amerika'da etkisini göstermiştir. Neo-Ekspresyonizm, o dönemde yaşanan savaşların, siyasi gerilimin ve ekonomik bunalımın bir sonucudur. Neo Ekspresyonist sanatçılar, insanın insan olarak değerlendirildiği bireyselliğin önemsendiği toplumsal değer yargılarına geri döndüğü bir anlayışı yakalamayı amaçlamışlardır. Sanatçılar, bu toplumsal etkileri ifade edebilmek için tuval resmine geri dönmüşlerdir. İkinci dünya savaşından sonra Almanya'nın ikiye bölünmesi ile birlikte siyasi, ekonomik ve toplumsal sorunları beraberinde getirmiştir. Bundan başka, 1968'de Fransa'da başlayan ve Almanya'da etkili olan öğrenci olayları Alman sanatçılarının sanatsal görüşlerini etkilemiştir. Neo -Ekspresyonizm sanat akımının öncü sanatçısı olan Anselm Kiefer'in çocukluğunun ilk yılları, ikinci dünya savaşının yarattığı enkaz görüntüleri içinde geçmiştir. Kiefer bu görüntüleri resimlerinde kullanarak çocukluk anılarına geri dönmüştür. Sanatçının resimleri o yılların tanığı olarak değerlendirilmiştir. Resimlerin de koyu renkleri kullanan sanatçı savaşın kasvetini bu şekilde yansıtmıştır. Konu olarak Almanya'nın doğu ve batı olarak ikiye bölünüşünü ve savaş sırasında yanan yok olan Almanya'yı işlemiştir. II. Dünya savaşı sırasında yaşanan olumsuzlukları ortaya çıkararak geçmişle hesaplaşmıştır. Sanatçı resimlerinde yazıtı da kullanmıştır. Özellikle, Almanya'nın eski günlerine geri dönmesinde etkili olan kişilerin sözlerini kullanarak o kişilere atıfta bulunmuştur. Bu araştırmanın amacı, Anselm Kiefer'in Neo-Ekspresyonist Tarzdaki Resimlerin 'de Almanya'nın tarihinde önemli bir yere sahip olan 2.dünya savaşı sırasında yaşanan olumsuzluklarının bir sanatçı gözüyle aktarımının ortaya çıkarılması olmuştur. Araştırmanın sınırlılıkları, sanatçının yaptığı beş resim olarak sağlanmıştır. Araştırmada yöntem olarak, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda Anselm Kiefer'in resimlerinde savaşın olumsuz etkilerinin resim tekniği ile nasıl verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anselm Kiefer, Neo-Ekspresyonizm, Savaş, Almanya, Tuval resmi.

A Review Regarding the Paintings of Anselm Kiefer on the Style of Neo-Expressionism

Abstract

Neo-expressionism was a pioneering movement with the diverse stylistic approaches on figurative painting in the 20th century. Neo-expressionism acted in Germany and in the USA mostly. Neo-expressionism was the result of wars, political and economical depressions experienced in that period. Neo-expressionist artists aimed to capture an understanding in which people evaluated as human beings, individuality valued and return into social value judgments. The artists returned to oil on-canvas painting in order to express those social impacts. After the World War II, the political, economical and social issues came along with the division of Germany. On the other hand, students' protests which began in France in 1968 and applied to Germany also influenced in the point of views of German artists. Anselm Kiefer, the pioneer artist of Neo-expressionism art movement, passed his first childhood years with wreckage views of the World War II. Kiefer returned to his childhood memories by using these images on his paintings. The artist's paintings evaluated as a witness of those years. The artist who used the dark colours in his paintings reflected the gloomy darkness of the war, in this way. He took as a subject of the division of Germany into east and west and Germany which was destroyed throughout the war. He settled a score by revealing the negativeness experienced throughout the World War II. The artist also used some script in his paintings. In particular, he referred to those people, using the words of those who were instrumental in bringing Germany back to its old days. The aim of the study is to reveal the reflectiveness by an artist of the negativeness

* Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, serpil.yayman@usak.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-8966-9119>

experienced throughout the World War II which had a significant position in the history of Germany in Anselm Kiefer's paintings in the style of Neo-expressionism. The limitations of the study are provided as five paintings by the artist. As a method in the research, the case study method, one of the qualitative research methods, was used. In the result of the study, it was determined how the negative effects of the war were reflected in the paintings of Anselm Kiefer by painting technique.

Keywords: Anselm Kiefer, Neo-expressionism, War, Germany, Oil painting.

1.Giriş

Neo-Ekspresyonizm, soyut sanata duyulan ilginin azalması sonucunda Avrupa'da ortaya çıkan bir sanat akımıdır.1970'lerde bazı sanatçıların büyük boyutlu tuvalerin üzerine değişik malzemeleri kalın bir tabaka halinde sürmesiyle tuval resmi yeniden dikkat çekmeye başlamıştır. Böylece resim sanatında duygu ve düşünceyi anlatmak için nesnel gerçekliğe geri dönülmüştür (Farthing, 2017). Neo-Ekspresyonizm sanat akımı ile Modernizmin ve Kavramsal sanatın yok saydığı geleneksel sanat yeniden önem kazanmaya başlamıştır. Neo-Ekspresyonizm, bilinçaltındaki anları, korkuları, fantastik kurguları ve tarihi olayları konu almıştır. Akım, üslup olarak daha özgür ve öznel anlatılara yer vermiştir. Modern resimdeki biçimsel kaygılar yerini, ifade edileni izleyiciye ileten figüre bırakmıştır. Neo – Ekspresyonistlerin ortak noktası figüratif resme olan eğilimleri olmuştur (Etsaticı, 2019).

“Ayrıca, Pop Art ve Yeni Figürasyon sonrasında doğan Yeni Dışavurumculuk Soyut Dışavurumculuğun devasal boyutlarından ve Taşizm'in boya damlatma ve dökme tekniklerinden, serbest fırça kullanımından, Arte Povera'nın sanat malzemeleri dışında kullandığı organik ve inorganik madde ve malzemelerinden, Art Brut'un naif ve çocuksu sanat anlayışından, metafizik resimden, özellikle De Chirico'dan ve Pop Art'ın kitle kültürü kavramlarından beslenmiştir” (Sunar, 2019, s.49).

Akıma dahil olan sanatçılardan biri olan Anselm Kiefer, Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı'ndan yenilgiyle ayrıldığı dönemde küçük yaşta tanıklık etmiştir. Bu dönemde yaşananlar çocukluk anıları olarak hafızasına yerleşmiştir. O yıllarda yaşanan Yahudi soykırımı Adolf Hitler'in intiharı, savaşın izlerini taşıyan harap olmuş şehirler ister istemez Kiefer'i etkilemiştir. Sanatçı Alman geçmişi ve Nazi soykırımı ile yaşamı boyunca hesaplaşmıştır. *“Dolayısıyla sanatını Almanya'nın travmasıyla yüzleşebileceği bir alan olarak kullanmaya başladı ve bunu yaparken tartışmalara yol açan toplu resimlerden, sembollerden ve geleneklerden tekrar tekrar faydalandı. Açık ve sansürsüz paylaşılan hikâyelerle yakından ilgilendi”* (Morley, 2021, s.1709).

Almanya'da Nazi dönemi 30 Ocak 1933'te başlamıştır. Bu tarihte Hitler, Şansölye olarak atanmıştır. Alman Parlamentarlere, SS'lerin baskısı altında tüm yetkinin dört yıllığına kendisine verilmesini sağlayan yasayı onaylatmıştır. Bu yetkiden sonra, önce ülke içinde kendine muhalif olanları “Uzun Bıçaklar Gecesinde” yok etmiştir. Daha sonra Versay Antlaşması'nın koşullarına uymayarak silahlanmaya başlamıştır. 9 Kasım 1938 tarihinde ise Nazi rejimi “Kristal Gece” olarak adlandırılan gecede Yahudilere karşı ilk soykırımı gerçekleştirmiştir.1 Eylül 1939'da Almanya Polonya'yı işgal ederek savaşın başlamasına neden olmuştur (Etsaticı, 2019).

II. Dünya Savaşı 1945 yılında Almanya'nın yenilgisiyle sona ermiştir. Almanya'nın dünyada etkisini ortadan kaldırmak için, 5 Haziran 1945 tarihinde Fransa, İngiltere, Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri arasında “Dörtler” anlaşması imzalanmıştır. Almanya'da savaş sonrası yaşananlar savaş yıllarını aratmamıştır. Ülke de birçok yer yıkılmış, fiziki olarak büyük kayıplar vermiş, Alman halkı yoksul ve psikolojik olarak kötü durumda kalmıştır (Rıdvan, 2021).

2.Yöntem

2.1.Araştırma Deseni

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, ele alınan herhangi bir kaydedilmiş iletişim biçiminin içeriğine odaklanmaktadır. Söz konusu kaydedilmiş iletişim biçimi, kitap, dergi gibi her türlü yazılı metin ya da yazıyla aktarılmış her türlü sözel anlatım olabileceği gibi televizyon programları, reklamlar gibi görsel öğeler de olabilir. (Gül & Nizam, 2021). İçerik analizi, metnin içindeki anlamları ortaya çıkarmaya yarayan bir analiz yöntemidir. Araştırmada, birincil kaynaklar ve yayınların incelenmesi ile içerik analizinden yararlanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Anselm Kiefer'in Neo -Ekspresyonist tarzında yaptığı resimlerinden seçilen örnekler oluşturmuştur. Bu aşamada sanatçının yaptığı resimlerin dönemsel özelliklerini kapsayan sosyal ve toplumsal olaylar dikkate alınmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada doküman incelemesi ve içerik analiz tekniğinden faydalanılmıştır. Anselm Kiefer'in Neo -Ekspresyonist tarzında yaptığı resimlerin biçim ve içerik açısından incelenmesi sonucunda ikinci dünya savaşının olumsuz etkilerinin eserler üzerindeki etkisi ortaya çıkarılmıştır.

2.4. Araştırma Etiği

Bu çalışma, Anselm Kiefer'in Neo-Ekspresyonist Tarzın'daki Resimleri Üzerine Bir İnceleme” adlı araştırma makalesi olarak hazırlanmış özgün bir eserdir. Araştırma yayın etiği dikkate alınarak hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan alıntılar bilimsel atıf kurallarına göre yapılmıştır. Kaynak taraması kaynakçada usule uygun olarak hazırlanmıştır. Araştırma, bir intihal programında taranarak sunulmuştur.

3.Bulgular

3.1.Anselm Kiefer'in Neo-Ekspresyonist Tarzındaki Resimleri Üzerine Bir İnceleme

Anselm Kiefer, 8 Mart 1945'te Almanya'nın Fransa sınırına yakın bir köyü olan Donaueschingen' de doğmuştur. Sanat öğretmeni olan bir babanın oğlu olan Kiefer küçük yaşta sanata ilgisi duymuştur. Sanatçı Katolik bir ailede dünyaya geldiği için inançlarına oldukça bağlı olarak yetişmiştir. Lise öğrenimini bitirdikten sonra 1965'de Freiburg Üniversitesinde hukuk ve Latin dilleri ve edebiyatı bölümüne kaydolmuştur. Bu bölümü bir sene sonra bırakmış ve sanat eğitimi bölümüne geçiş yapmıştır. Anselm Kiefer, sanat eğitimi sırasında Freiburg'da Peter Dreher'in, Karlsruhe' de Horst Antes'in öğrencisi olmuştur (Berkas, t y.). 1970 yılında Düsseldorf'taki Kunstakademie' ye geçiş yapan Kiefer, Joseph Beuys ile tanışmıştır. Onun öğrencisi olmamasına rağmen derslerine girmiş, çalışmalarında onun izinden gitmiştir. İkinci Dünya Savaşında yaşanan Nazi dönemi ve Yahudi soykırımının eğitimi sırasında okulda konuşulmaması onun için önemli bir kaynak olmuştur. 1969 yılında, Avrupa'nın, farklı yerlerinde Nazi selamı vererek çektiği fotoğraflardan oluşan “İşgaller” adlı bir kitapla Nazilerin geçmişine göndermelerde bulunmuştur (Uz, 2020). Kiefer,1970'lerden 1980'lerin başına kadar Alman kültür tarihini resimlerinde konu olarak almıştır (Thompson, 2014).

1980'li yıllar kapitalist yönetim şekli bireyselliğin önemsenmediği bir dönem olarak bilinmektedir. Anselm Kiefer, Almanya'nın geçmişini irdelemesi ile birlikte mitolojik simgelere de yer vermiştir. Resimlerinde figür çok fazla yer tutmamıştır. Bazı resimlerinde kullandığı figür anlatmak istediği düşüncüyü desteklemek amaçlı belli belirsiz yapılmıştır. Almanya'nın savaş sonrasını konu aldığı resimlerinde, koyu gri, kahverengi ve siyah renkler hakimdir. Kalın boya hamurunu tuval yüzeyine sürerek oluşturduğu dokuda, geçmişin izlerini sürmüştür. “Resimlerinde fiziksel ilerlemeyi, kullanacağı malzeme yüzeyine taşıyan Kiefer, Almanya'nın tarihi ve mitolojisiyle derinden ilgilenir.

Eserlerinde tarihsel süreci ya da mitolojik hikâyeyi empatiyle ortaya koyar. Destansı manzaralar tasarlarlarken ayrıca cesurca seçtiği politik konularla ilgilenmiştir” (Güven, 2017, s.211).

Görsel 1. Anselm Kiefer, *Nigredo*, 1984, *Karışık teknik*, 330 x 555cm

Kiefer, resimlerini büyük boyutlu tuvaler üzerine yapmıştır. Kompozisyonlarında kullandığı doğa görünümüleri, savaş sonrası meydana gelen yıkıntıları ve tahribatı gözler önüne sermektedir. Bu görüntüler Kiefer'in yaşadığı dönemin psikolojik gerginliğini, ölümü ve umutsuzluğu simgelemektedir. Almanya'nın geçmişinde kötü izler bırakan Yahudi soykırımını resimlerinde kullandığı malzemelerle içselleştirmiştir. İnsanların yaşadığı acıyı ve hüznü saman, talaş ve boyadan oluşan yoğun bir harç tabakasının oluşturduğu macunumsu bir tabakayı tualin üzerine sürerek yansıtmıştır. Kiefer'in "Nigredo" (Görsel 1) adlı çalışmasında kullandığı perspektif harap olmuş geniş bir alanı gözler önüne sermektedir. Resmin sağında odak noktasında toplanan çizgiler uçsuz bucaksız bir sonsuzluğu anımsatmaktadır. Yalnız ve terk edilmiş bir boşluğu yansıtan resimdeki perspektif etkisi ufuk çizgisinin sağladığı sonsuzluk duygusunu taşımaktadır. Sanatçı, hislerini, kullandığı malzeme ve perspektifle belirginleştirmiştir. Hopkins bunu şöyle açıklamıştır;

“Yaptığı manzara resimlerindeki kum, saman ya da külle karıştırılmış kalın siyah boya birikintilerini hem onun resmi yenilemeye yönelik sanatsal arzusunun simgesiydi hem de savaş sırasında geri çekilirken kullanılamaz kılmak amacıyla arazileri yakan ordulara gönderme yapıyordu” (Hopkins, 2018).

Kiefer, yeryüzü resimleri olarak adlandırılan çalışmalarında, yeryüzünün kavramsal olarak anlamı üzerinde durmuştur. Sanatçı için toprak ve yeryüzü geçmişten izler taşımaktadır. Zaman ikisinin içinde hapsolmüştür. Kiefer toprağın kendisini ve görüntüsünü resimlerinde kullanarak Alman geleneğindeki yerine dikkat çekmek istemiştir. Hitler dönemindeki anlayışa göre toprak çok önemlidir. Alman halkı toprakta çalışmalıdır. İkinci Dünya Savaşıyla birlikte Almanya'da huzur ve bereket kalmamıştır. Eski yıllardaki bereketli toprak yerini, savaşta ölenlere ev sahipliğine bırakmıştır. Acı ve işkencenin yaşandığı bu yerler Kiefer tarafından resimlerinde daha çok yer verilmiştir. Gökyüzüne oranla yeryüzü resmin çoğunu kapsamıştır (Koç, 2015).

Görsel 2. Anselm Kiefer, Nürnberg, 1982, Tuval Üzerine Yağlıboya, Saman ve Karışık Teknik, 280.35x 380.68 cm.

Aynı dönem yaptığı başka resminde (Görsel 2), yine çeşitli malzemelerden oluşturduğu macunu tuvalin ön yüzünü sürerek, yatay çizgiler üzerinde dikey görüntülerle, resme karşıt bir hareket sağlamıştır. Tarlanın üzerindeki çizgiler ulaşmak istedikleri noktaya akıcı bir hızla hareket etmektedirler. Yeni dikilmiş ürünü ile geçmişi unutmuş, geleceğe kucak açmıştır, tüm acıları yok sayarcasına geleceğe umutla bakmaktadır. Karşıda ufuk çizgisinin üzerinde görünen fabrikalar ve binalar geleceğin habercisi gibidir. Sanatçının tablonun sağında kullandığı yazılar bu anlatımı resmileştirmiştir. Tabloda kullanılan malzemenin sert ve kaba olması bazı tezatlıklar yaratmıştır. Nesnenin kendisinin kullanılması geleneksel resim tekniğinden uzaklaşarak farklı bir gerçekliğin arayışının ön hazırlığıdır adeta. Malzeme seyircide görsellik yanında dokunsal bir istekte bırakmıştır. Tuval yüzeyinin bu malzemeyle kaplanması geçmişin izlerini yok edip, o karanlık dönemin hiç yaşanmamış olmasını sağlamak içindir. Kültürel kimliğini sorgularken tuval yüzeyine uyguladığı malzemeleri bu yönde seçmiştir (Kılıç & Gürbüz, 2018). Malzemenin altında görünen siyah alanlar kentin bir zamanlar yer yer yanmış ve yıkıntılar içinde olduğunu hissettirmektedir. Malzeme olarak kullandığı saman kolay yanıcılığı ile geçmişe bir gönderme yapar gibidir. Kiefer, anlatmak istediğini, seçtiği malzemenin kendine has dokusuyla dile getirmiştir (Ötgün, 2000).

Görsel 3. Anselm Kiefer *To the Unknown Painter*, 1983, Tuval Üzerine Yağlı Boya, Gomalak, Latex ve Saman, 865x577 Karışık Teknik

Kiefer'in 80'li yıllarda yaptığı Hitler'in baş mimarı Albert Speer'in New Reich Chancellery Binasını model olarak aldığı *To the Unknown Painter* (1983) isimli tablosu en dikkat çeken tablolardan biriydi (Görsel 3). Kiefer'in eserleri genellikle ironik bir anlatımın içindedir. Temsil ettiği şeyi kendi merkezîyetçiliğini gizleyerek ifade etmeye çalışmıştır. Karmaşık dokuları ile desteklenen bu anlatım şekli var olan gerçekliği başka bir boyuta taşımıştır. Resimdeki mozali tanrı gibi kabul edilen ressam için inşa edilmiştir. Bunun yanında, mezar, ateş, kurşun ve gökyüzü ile çevrilidir. Tablodaki sembolik ölüm, bir ulusun kaybına neden olan Hitler'le eşitlenmiştir. Her zaman olduğu gibi dokulu tuvalin yüzeyi, kurutulmuş, yanmış, asla yükselmeyecek olan Alman tarihinin imajı haline getirilmiştir. Bu resimdeki meydan, Albert Speer tarafından, "Bilinmeyen Asker" adlı çalışmasının onuruna tasarlanmıştır. Aynı zamanda, II. Dünya Savaşı'nın sonunda Hitler'in sığınağı olan saray, onun intihar ettiği yer olarak da bilinmektedir. Resimlerinde kullandığı akrilik, yağlıboya ve doğal elementler gibi malzemeler her zaman ön planda olmuştur. Kiefer, bu yüzden sanatın farklı dallarını bir yerde toplamayı başarmıştır (Doğan & Yavuz, 2022). Kiefer resimlerinde savaş temaları yanında yaşam ve varoluş gibi birbiri ile zıt olguları da işlemiştir. Sanatçı varoluşun temellerine inmek için din ve mitoloji gibi alanlara da girmiştir. Çalışmalarında simgesel anlamlar barındıran gerçek malzeme ve boya tabakaları bu anlatımı desteklemiştir (Yıldırım, 2021).

Görsel 4. Anselm Kiefer, *The Others of the Night*, 1996, Tuval Üzerine Akrilik ve Gomalak, 950x732

Kiefer, 90'lerde yaptığı, *The Others of the Night* (1996) isimli eserinde, devasa ayçiçekleri altında uzanmış kendi portresini yapmıştır (Görsel 4). Ayçiçekler, ressamın cansız bedenine doğru eğilmiş koyu renkteki kasvetli hava resmi daha da dramatik hale getirmiştir. Sanatçı, yağlıboyaı yine kalın tabaka halinde tuval üzerine sürerek ortamın soğukluğunun etkisini beyaz renkle ifade etmeye çalışmıştır. Ya da Kiefer sanatçının paletini hayal gücünün ve yaratıcılığın sembolü olarak görüyor ancak sanatın, şairlerin ve filozofların çalışmaları gibi, vahşileştirilebileceğini ve güçlendiğini kabul etmiştir. Kiefer, çok nadir olarak kullandığı insan figürünü bu resminde görebiliyoruz. Tablonun merkezde yaralan ayçiçeklerine daha yakından baktığımızda baş aşağı olan çiçeklerin siyah tohumlarını kül halinde düştüğünü görebiliyoruz. Nazizm'in Alman tarihine yaptığı tahribat ile ölen binlerce Yahudi'yi anlatan resim geçmişe bu şekilde atıfta bulunmuştur (Widewalls, 2013).

Kiefer, resimde sembolik anlatı olarak kullandığı ayçiçeklerini doğum, ölüm gibi yaşama dair gerçeklik ile dünyevi olmayan tekrar doğuş gibi kavramlara göndermelerde bulunmuştur. Kiefer'in sanatı hakkında Banu Çarmıklı şunları söylemiştir:

“Tarihi dokusu, şiirsel dili ve derin felsefesi ile sanatçı aslında geçmişin ağırlığı ile efsanenin gücünü anısal bir boyutta yüz yüze getiriyor. Onun sanatı evren bilim ya da kozmoloji... Cennet ile dünya arasında, maddi ile manevi olanı bir arada sunuyor. Kiefer'in her yapıtı, bir bütün olarak devamlı değişim halinde ve bir bakıma sürekli evrim geçirmektedir. Ona göre etrafındaki her şey birbiri ile bağlantılı ve periyodiktir. Eserlerinin tamamında bu değişim ve çöküşü görmek mümkün” (Çarmıklı, 2014, s. 1).

Görsel 5. Anselm Kiefer, *Dünyanın Yaşı*, 2014, *Karışık Teknik ile Enstalasyon*, 640x480.

Anselm Kiefer, *Dünya'nın Yaşı* (Görsel 5) adlı eserinde, İkinci Dünya Savaşı'nın olumsuzluklarını yansıtan ifadelerle, deneysellik boyutunu katarak oluşturduğu anlam bütünlüğü hâkim olmuştur. Dünya'nın çevresel felaketlerle sarsıldığını, geri dönülmez etkilere maruz kaldığını yıpranmış ve paslanmış malzemeleri üst üste koyarak yansıtmıştır. Kiefer resimlerinde yazıya da yer vermiştir. Sanatçı, son yıllarda büyük boy kitap heykellerde yapmıştır. Yasemin Arıman'ın "Anselm Kiefer-Resim, Söz, Malzeme ve Sanat" adlı çalışmasında, sanatçının resimlerinde kullandığı malzemelerin dokuyu oluşturmadaki etkisine ve soyut resimleri ile enstalasyon örneklerine yer verilmiştir (Arıman, 2022). Sıla Güven'in "Kiefer'in Eserlerinde Yüzeysel Deneyselliğin Sosyolojik Bağlamı" çalışmasında ise şunlar üzerinde durulmuştur:

"Kiefer'in sanatını Alman tarihi, mitoloji, özellikle soykırım ile ilişkilendirmesini ve kullanım yöntemlerini araştırmaktır. Dolayısıyla bu yazı, Anselm Kiefer'in devlet politikaları eleştirisini ele aldığı gibi sanatçının kendi kültürüne yeni bir kimlik bulmak amacıyla doğadan temin ettiği malzemelerle oluşturduğu yüzey tekniği üzerine de yoğunlaşmaktadır. Sanatçının kültürler arasındaki zenginlikleri doku farklılıklarıyla vurgulamasının, yirmi birinci yüzyılın estetiğine sağladığı önemli katkılardan biri olduğu dile getirilebilir" (Güven, 2017, s.1).

Kiefer'in kitap ve resim arasındaki ilişkisini Orhan Pamuk şu şekilde açıklamıştır; "*Kelimelerin temsil ve işaret ettikleri şeyleri değil ama onların dokularını, kelimelerin aralarında kurdukları ilişkileri görelim*" der gibidir Kiefer'in kitapları (Pamuk, 2015, s.1). Kiefer'in eserinde kitaplar, gerçekte Alman tarihinin yansıması gibidir. Orhan Pamuk, Kiefer'in hayatı boyunca çeşitli kitap ve çeşitli maddelerden yaptığı kitap heykellerine bakıldığında bu eserlerin metin kadar kutsal olduğunu söylemiştir (Pamuk, 2015, s.1). Kiefer, resimlerinde yansıtmak istediklerini kelimelerle değil de boyayla ifade etmiştir (Görsel 6). Onun resimlerini okumak işte bu yüzden hem çok derin hem de çok zordur. "*Resimlerinin hangi efsaneden, kimin hangi şiirinden (Ingeborg Bachmann'ın, Paul Celan'ın ya da Arthur Rimbaud'nun) yola çıktığını, resmin dayandığı tarihi ya da hikâyeyi bize hatırlatmak için resimlerinin üzerine yazılar yazmıştı gene*" (Pamuk, 2015, s.1).

Görsel 6. Anselm Kiefer, *Black Flakes*, 2006, Tuval Üzerine Yağlıboya, Akrilik, Füzen, Kurşun Kitap

Böylece, resimleri yazıyla, resmi bir ayrıcalık kazanmıştır. Resim ve metin arasındaki birliktelik sonsuz bir anlatım zenginliğinin bütünsel bir göstergesi olmuştur.

4.Sonuç, Tartışma ve Öneriler

İkinci Dünya Savaşı, Almanya'nın yenilmesi ile son bulmuştur. Hitler savaşın sonunda intihar etmiş, Almanya da birçok şehir ve kasaba enkaz altında kalmıştır. Alman halkı çaresiz ve ümitsiz bir şekilde geride kalanları toplamaya çalışmıştır. Alman sanatçı Kiefer, savaşın bitimine iki ay kala dünyaya gelmiştir. Kiefer'in çocukluğu, çevresindeki savaşın neden olduğu kötü izlere tanık olarak geçmiştir. Sanatçı resimlerinde harap olmuş yerleri, yıkıntıları kendine özgü bir perspektif kullanarak kurgulamıştır. Savaşın izlerini büyük boyutlu tuvallere kalın boya tabakası kullanarak vermiştir. Kiefer, boya tabakası içine toprak, katran, pişmiş kil, saman, dikenli tel, kuru otlar ve benzeri malzemeleri karıştırarak geçmişte ki yeryüzü görüntülerini yeniden gün yüzüne çıkarmıştır. Sanatçı böylece çocukluğunda bilinçaltına yerleşen anılarla hesaplaşmıştır. Ülkesinin tarihi ile yüzleşerek o yıllara geri dönmüştür.

Anselm Kiefer'in çalışmaları, Alman tarihinin Hitler dönemindeki kötü anlara ışık tutmuştur. Sanatçı geçmiş ile bağını koparmamakla birlikte, eserleri zengin bir hayal dünyasının ürünüdür. Resimleri anlaşılması zor görünse de yazı ile yaptığı iş birliği onu anlaşılır kılmıştır. İşte yazı ile resim arasında bağ gerçekte burada oluşmaktadır. Kiefer kullandığı malzemelerle de resme farklı bir anlam yüklemiştir. Malzeme onun resimlerinde simgesel bir anlam taşımaktadır. Seyirciye anlatılmak istenen bu simgelerin okunmasıyla gerçekleşmiştir.

Anselm Kiefer, eserlerinde konu olan mitler ve inanışları tematik olarak belli bir biçimsel kaygı gütmekten aktarmıştır. Burada onu ilgilendiren anlatmak istediğini izleyici ile paylaşmaktır. Sanatçı, Neo-Ekspresyonist sanat anlayışı içinde oluşturduğu resimlerinde mekân içi ve manzara tarzı çalışmalarını kendine özgü bir anlayışla ortaya koymuştur. Anselm Kiefer ile ilgili internet ortamında bulunan çeşitli çalışmalarda, sanatçının Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı sırasında yaşadığı anlar ile bunları tuvale aktarma yöntemi üzerinde durulmuştur.

Bu çalışmada ise sanatçının yaptığı resimlerden beş tanesi seçilmiştir. Resimlere bakılarak yapılan çözümlemelerde, sanatçının yaşadığı an ile geçmişin yansımalarını Neo-Ekspresyonizm tarzda nasıl ortaya koyduğu değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Kiefer Almanya'nın karanlık tarihine resimsel bir dil kullanarak seyirciye iletmiştir. Anselm Kiefer'in resimlerini konu alan bu araştırma farklı bakış açıları içinde tekrar incelenebilir. Sanatçının, II. Dünya Savaşı Dönemin' de yaşadığı sıkıntıların bilinçaltında yarattığı izlenimlerinin resimlerinde yansıttığı etkiler bir başka araştırmada konu olarak alınabilir.

5. Kaynakça

- Arıman, Y. (2022). Anselm Kiefer-resim, söz, malzeme ve sanat. *Sanat Tarihi Dergisi*, 31(2), 807-819. <https://doi.org/10.29135/std.919696>
- Berksan, B. (Tarihsiz). Okuma Atlası. *Eski Kitaplarım*. <http://sanatokuma.blogspot.com/>
- Çarmıklı, B. (2014). Anıtların Adanı Anselm Kiefer, *Gezdim, Gördüm, Yazdım*. <http://www.banucarmikli.com/anitlarin-adami-anselm-kiefer/>
- Etsatıcı, S. (2019). *Anselm Kiefer'in sanatı* (Tez No.570228) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Farthing, S. (2017). *Sanatın tüm öyküsü* (3.baskı). (Çev.G. Aldoğan, & F. Candil Çulcu). Hayalperest.
- Gül, S. S., & Nizam, Ö. K. (2021). Sosyal bilimlerde içerik ve söylem analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42(1), 181-198.
- Güven, S. (2017). Kiefer'in eserlerinde yüzeysel deneyselliğin sosyolojik bağlamı. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 2, 209-218.
- Hess, H (2013). Anselm Kiefer, Widewalls. <http://www.widewalls.ch/most-expensive-anselm-kiefer-art/die-ungeborenen-2013/>
- Hopkins, D. (2018). *Modern sanattan sonra 1945-2017* (1.baskı). (Çev.F. Candil Erdoğan). Hayalperest.
- Kılıç, Gündüz. Y., & Enginoğlu. T. (2018). Yeni dışavurumculuk bağlamında Anselm Kiefer'in "osiris ve ısıs" adlı eserinin göstergebilimsel çözümlemesi. *İdil Sanat Dergisi*, 7(51), 1307-1314.
- Koç, E. (2015). *Anselm Keifer; Sanatının anlam ve biçimlendirme kaynakları* (Tez No. 405762) [Yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kolay, R. (2021). *Anselm Kiefer'in manzara betimlemelerinde kara romantizm* (Tez No.667602) [Yüksek Lisans tezi, Trakya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Morley, S. (2021). *Modern sanatın yedi anahtarı* (1.baskı). (Çev.E. Açıanal). Hayalperest.
- Ötğün, C. (2000). Sanatın şiddeti ve sınırları. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(1), 90-103.
- Pamuk, O. (2015). Orhan Pamuk: Anselm Kiefer'in Stüdyosunda geçen günüm, *Hürriyet-Kelebek*. <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/keyif/orhan-pamuk-anselm-kiefer-in-studyosundagecen-gunum-28708704>
- Sucuoğlu Doğan. M., & Yavuz Azeri. N. (2022), Bir sanatçı kitabı: Anselm Kiefer'in Gılgamış Miti. *Akdeniz Sanat*, 15(28), 169-189.
- Sunar, S. (2019). *Yeni Dışavurumculuğun 1970 sonrası Türk resim sanatına etkisi* (Tez No.568063) [Yüksek Lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Thompson, J. (2014). *Modern resim nasıl okunur* (1.baskı). (Çev. Candil Çulcu). Hayalperest.
- Uz, A. (2020). Yeni Dışavurumcu sanata ressam ve heykeltıraş Anselm Kiefer'in eserleriyle bakmak. *Avrasya Sosyal ve Ekonomik Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 84-99.
- Yıldırım, R. C. (2021). *Joseph Beuys ve Anselm Kiefer'in sanatında hafıza ve plastik dil oluşumu* (Tez No.696660) [Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

6.Görsel Kaynakça

- Görsel 1: <https://docplayer.biz.tr/110598892-Cagdas-figuratif-resimde-gelenege-donus-ve-yeni-eski-ustalar.html> 24 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.
- Görsel 2: <https://www.thebroad.org/art/anselm-kiefer/n%C3%BCrnberg> 24 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.
- Görsel 3: <https://www.ukessays.com/essays/arts/formal-analysis-unknown-painter-9713.php> 24 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.
- Görsel 4: <http://www.banucarmikli.com/anitlarin-adami-anselm-kiefer/> 24 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.
- Görsel 5: <http://www.musai греk.com/2014/11/yazarlar-kskanan-ressam.html> 24 Eylül 2022 tarihinde alınmıştır.
- Görsel 6: <https://www.royalacademy.org.uk/article/how-to-read-an-anselm-kiefer> 27 Haziran 2023 tarihinde alınmıştır.